

RPW/46567/2016 P
Data: 2016-08-03

MINISTER
SPRAWIEDLIWOŚCI

Warszawa, *28 lipca* 2016 r.

DSRiN-IV-072-1/16

VNP 160802-00804

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -08- 03
ZAL.	NR

Pan

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

W odpowiedzi na Pana pismo z dnia 11 czerwca 2016 roku - znak: XI.815.29.2016.KWŻ, dotyczące wsparcia ofiar przemocy ze względu na płeć i skutecznemu przeciwdziałaniu temu zjawisku oraz wyników IX otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji na rok 2016, w wyniku którego Centrum Praw Kobiet, Lubuskie Centrum Praw Kobiet BABA oraz Fundacja Dzieci Niczyje nie otrzymały dotacji, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Odnosząc się do kwestii systemu wsparcia dla ofiar przemocy o szczególnych potrzebach, w tym kobiet doświadczających przemocy domowej, pragnę podkreślić, że ministrem wiodącym w tym zakresie jest - zgodnie z przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (tekst jedn. Dz. U. 2015 r, poz. 1390) - Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Z tego względu nie jestem upoważniony do przedstawienia informacji dotyczących obecnego systemu wsparcia dla wyżej wymienionej grupy osób, przybliżę natomiast ogólne działania na rzecz pokrzywdzonych wskutek przemocy w rodzinie, realizowanych w zakresie zadań podległego mi resortu.

Ministerstwo Sprawiedliwości kieruje pomoc do wszystkich osób pokrzywdzonych przestępstwem, w tym do kobiet - ofiar przemocy domowej. Pomoc ta jest finansowana

ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej (dalej - Fundusz), którego Dysponentem jest Minister Sprawiedliwości. Działalność Funduszu reguluje art. 43 *Kodeksu karnego wykonawczego* (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.) oraz wydane na podstawie tego przepisu rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. *w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej* (Dz. U. z 2015, poz. 1544). Akty te spełniają cele Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 25 października 2012 r. nr 2012/29/UE *ustanawiającej normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującej decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW* (dalej – Dyrektywa).

Zgodnie z Dyrektywą, wszystkie państwa członkowskie mają obowiązek zapewnienia pokrzywdzonym i członkom ich rodzin, stosownie do ich potrzeb i możliwości, bezpłatnego korzystania z poufnych usług wspierania ofiar. W artykule 9 Dyrektywy wskazano, że „ofiary przestępstw powinny być (...) traktowane z szacunkiem, w sposób taktowny i profesjonalny, bez dyskryminacji w jakiegokolwiek formie, na przykład ze względu na rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek, płeć, ekspresję i tożsamość płciową, orientację seksualną, status pobytowy czy stan zdrowia”.

Pomoc pokrzywdzonym finansowana ze środków Funduszu jest zorganizowana w ten sposób, że Dysponent Funduszu wybiera w drodze otwartego konkursu ofert podmioty, których oferty uznał za najlepsze i przyznaje im dotacje celowe. W bieżącym roku pomocy udziela 26 podmiotów wybranych w wyniku IX otwartego konkursu ofert na powierzenie realizacji zadań ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej dla jednostek niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku, w tym stowarzyszeń, fundacji, organizacji i instytucji. Pomoc jest dostępna na obszarze całego kraju, każda organizacja prowadzi działania w kilku, a niektóre nawet w kilkunastu lokalizacjach (filiach, punktach i punktach mobilnych), usytuowanych w dogodnych miejscach. Żadna z organizacji świadczących pomoc nie może jej odmówić, w szczególności ze względu na płeć, wiek, rasę, przekonania czy rodzaj przestępstwa, jeżeli osoba zainteresowana uprawdopodobni, że została pokrzywdzona w wyniku przestępstwa.

Dysponent Funduszu, ogłaszając IX otwarty konkursu ofert rozszerzył - na wniosek organizacji pozarządowych, również tych wyspecjalizowanych w świadczeniu pomocy dla poszczególnych grup pokrzywdzonych - katalog świadczeń, przy czym część z nich zostało wprowadzonych z myślą o ofiarach przemocy domowej. Przykładem tego rodzaju pomocy jest sfinansowanie szkoleń, kursów czy innych form podnoszenia kwalifikacji zawodowych, które

mogą być pomocne dla usamodzielnienia się oraz uwolnienia się od sprawcy. Kolejnym rodzajem świadczenia adresowanego do ofiar przemocy domowej jest możliwość sfinansowania zakwaterowania lub wynajęcia mieszkania, np. w razie podjęcia przez kobietę decyzji o natychmiastowym odizolowaniu się – wraz z dziećmi lub pozostałymi członkami rodziny – od sprawcy. W takich przypadkach otacza się te osoby dodatkową opieką oraz wsparciem w postaci sfinansowania zakupu żywności, odzieży, środków czystości, można też sfinansować koszty związane z edukacją, pobytem dziecka w żłobku lub przedszkolu..

Ministerstwo Sprawiedliwości podejmowało również inne działania skierowane do pokrzywdzonych w wyniku przestępstw przemocy domowej. Dzięki współpracy z innymi resortami i podmiotami, Ministerstwo Sprawiedliwości opracowało *Kartę Praw Osoby Dotkniętej Przemocą w Rodzinie*, *Kartę Informacyjną dla osoby stosującej przemoc w rodzinie*, *Kartę Informacyjną dla dozorowanego sprawcy przemocy w rodzinie* oraz *Kartę Informacyjną dla osoby skazanej za przemoc w rodzinie*. Wydano i kilka razy już zaktualizowano obszerny *Informator dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie* z informacjami o postępowaniu w ramach procedury „Niebieskie Karty”, uprawnieniach pokrzywdzonego w postępowaniu karnym (przed policją, prokuratorem oraz sądem), w postępowaniu rodzinnym w zakresie opieki nad dziećmi oraz sprawami między małżonkami (przed sądem), czy też uprawnień z zakresu pomocy społecznej. Informator wyposażono we wzory pism, przydatnych osobie dotkniętej przemocą w rodzinie. W celu rozpowszechnienia wiedzy na temat procedur związanych z przemocą w rodzinie w organach wymiaru sprawiedliwości, organach ścigania oraz służbach wykonawczych wydano również *Informator dla sędziów, prokuratorów i kuratorów sądowych dotyczący przeciwdziałania przemocy w rodzinie*, zawierający usystematyzowany zbiór informacji, pomagających w codziennej pracy w tego rodzaju sprawach.

W ramach projektu „Wzmocnienie działań na rzecz ofiar przemocy w rodzinie” współfinansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego przeprowadzono szkolenia dla osób pracujących z pokrzywdzonymi przemocą w rodzinie, zorganizowano spotkania edukacyjne dla osób pokrzywdzonych w rodzinie (110 spotkań dla 2100 osób) oraz spotkania psychoedukacyjne (16 grup w całej Polsce). W ramach spotkań edukacyjnych osoby pokrzywdzone zapoznały się z przysługującymi im prawami, natomiast w trakcie spotkań edukacyjnych nacisk położono na element psychologiczny i na wsparcie psychologiczne osób pokrzywdzonych.

Ponieważ przeważającą część osób pokrzywdzonych przemocą w rodzinie stanowią kobiety, należy uznać, że z większości zaprezentowanych działań skorzystały właśnie one, choć nie były ich wyłącznymi adresatkami.

Odnosnie do pytania o przyczyny uznania za niekompleksowe zadań realizowanych przez Centrum Praw Kobiet, Lubuskie Centrum Praw Kobiet BABA czy Fundacji Dzieci Niczyje, które w istocie jest pytaniem o przyczyny nieprzyznania tym podmiotom dotacji w IX otwartym konkursu ofert, uprzejmie wyjaśniam.

Mimo że misja Centrum Praw Kobiet stanowi, że „Fundacja Centrum Praw Kobiet to organizacja, której misją jest działanie na rzecz równego statusu kobiet i mężczyzn w życiu publicznym oraz w rodzinie”, to jej rzeczywiste dotychczasowe działania ukierunkowane są jedynie na pomoc kobietom. Nie może tu więc być mowy o kompleksowej, pozbawionej dyskryminacji pomocy, gdyż mężczyzna, nawet pokrzywdzony przemocą, pomocy w Centrum Praw Kobiet nie otrzyma. Tymczasem założeniem konkursu była efektywna realizacja zapisów wcześniej wymienionej Dyrektywy i zapewnienie pomocy każdej osobie pokrzywdzonej, bez jakiegokolwiek, wymienionej w Dyrektywie, dyskryminacji.

W przypadku Lubuskiego Stowarzyszenia na Rzecz Kobiet BABA, którego oferta dotyczyła działalności na terenie województwa lubuskiego, informuję, że Dysponent wybrał dwie oferty gwarantujące - w jego ocenie - lepsze niż proponowane przez Stowarzyszenie wykonanie zadania. Dotację przyznano Stowarzyszeniu Pomocy Bliźniemu im. Brata Krystyna, udzielającemu pomocy wszystkim osobom, a więc również kobietom, w szczególności osobom niepełnosprawnym, ofiarom przemocy domowej, czy też osobom wykluczonym społecznie z powodu doznanych krzywd a posiadających status osób pokrzywdzonych. Drugim podmiotem, który otrzymał dotację, jest Lubuski Ruch na Rzecz Kobiet i Rodziny "Żar", którego główne cele ukierunkowane są przede wszystkim na wspieranie wszelkich inicjatyw kobiecych, w tym działania dotyczące praw kobiet oraz wszechstronną pomoc w ramach środków z pozyskanej dotacji. O przyznaniu dotacji dla tej organizacji zadecydowało również skierowanie oferty pomocy do każdej osoby posiadającej status osoby pokrzywdzonej w wyniku przestępstwa, bez względu na płeć. Dysponent Funduszu porównując oferty podmiotów, których działalność koncentruje się głównie na pomocy kobietom, tj. Lubuskiego Ruchu na Rzecz Kobiet i Rodziny "Żar", udzielającego pomocy wszystkim osobom w 17 lokalizacjach, oraz Lubuskiego Stowarzyszenia na Rzecz Kobiet BABA, oferującego pomoc tylko kobietom w 13 punktach, wybrał ofertę gwarantującą kompleksową pomoc dla wszystkich potrzebujących - bez względu na płeć - o większym zasięgu geograficznym.

Natomiast w odniesieniu do Fundacji Dzieci Niczyje wyjaśniam, że oferta tej organizacji dotyczyła województwa mazowieckiego. Na działalność na tym terenie oferty złożyły cztery organizacje. Trzy z nich, tj. Fundacja Dzieci Niczyje, Fundacja Centrum Praw Kobiet oraz Instytut Psychologii Zdrowia zaproponowały pomoc pokrzywdzonym i osobom im

najbliższym w centralnej części województwa mazowieckiego, głównie w Warszawie oraz wokół niej. Czwarta oferta złożona przez Caritas Diecezji Siedleckiej obejmowała pomocą część wschodnią województwa mazowieckiego – obszar, na którym nigdy dotychczas taka pomoc nie była świadczona. Z tego względu ta oferta wychodziła na przeciw oczekiwaniom Dysponenta Funduszu, dla którego jednym z priorytetów było zapewnienie świadczenia pomocy na terenach dotychczas nią nie objętych, zgodnie z oczekiwaniami zamieszkałych tam osób. Spośród tych ofert Dysponent Funduszu zdecydował o przyznaniu dotacji Instytutowi Psychologii Zdrowia oraz Caritas Diecezji Siedleckiej, które zaproponowały pomoc na rzecz wszystkich pokrzywdzonych w największym rozmiarze pod względem czasowym i geograficznym. Oferta Fundacji Centrum Praw Kobiet ze względu na wcześniej opisane okoliczności nie uzyskała wystarczającej liczby punktów. Natomiast oferta Fundacji Dzieci Niczyje zawierała propozycje pomocy w mniejszym zakresie i w mniejszej liczbie lokalizacji niż Instytut Psychologii Zdrowia.

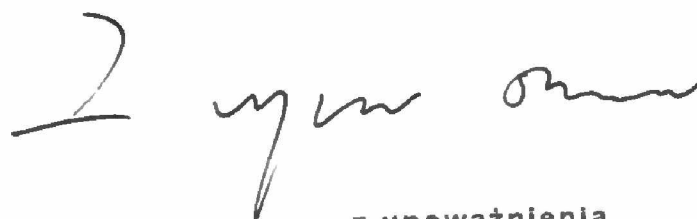
Pragnę podkreślić, że w IX otwartym konkursie ofert kwota przeznaczona na dotacje na pomoc pokrzywdzonym wynosiła 20.000.000 zł, natomiast podmioty złożyły oferty na ok. 30.000.0000 zł. Dysponent Funduszu musiał więc wybrać priorytety, jakimi należy kierować się przy wyborze ofert i udzielaniu dotacji. Stąd też decyzja o nieprzyznaniu dotacji tym podmiotom, które świadczą pomoc ograniczonej grupie pokrzywdzonych. Dofinansowanie organizacji, które udzielają wsparcia wszystkim pokrzywdzonym, daje taką możliwość także ofiarom przemocy czy dzieciom. Przyznanie dotacji tym organizacjom, które swoją działalność ograniczają do szczególnej grupy pokrzywdzonych powoduje, że inne ofiary zostają takiej pomocy pozbawieni.

Odpowiadając na ostatnie pytanie o wyniki ewaluacji poprzednio realizowanych przez te organizacje projektów mających na celu udzielanie pomocy ofiarom przestępstw, realizowanych przy wsparciu ze środków pozostających w dyspozycji Ministerstwa Sprawiedliwości uprzejmie wyjaśniam, że w ubiegłych latach Centrum Praw Kobiet, Lubuskie Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet BABA oraz Fundacja Dzieci Niczyje otrzymywały dotacje ze środków Funduszu na działania na rzecz pokrzywdzonych. Jedynie w stosunku do Lubuskiego Stowarzyszenia na Rzecz Kobiet BABA nie było zarzutów do ich rozliczenia. W odniesieniu do Centrum Praw Kobiet występowały liczne problemy, a mianowicie: faktury i rachunki były błędnie opisywane, stwierdzono liczne przypadki przelewów środków z dotacji na konto prywatne, z którego regulowano płatności gotówkowe, a ponadto podmiot przedkładał do rozliczenia wydatki, które nie były ujęte w kosztorysie zadania. Natomiast w sprawozdaniach Fundacji Dzieci Niczyje pojawiały się zarzuty związane z ryzykiem podwójnego finansowania, co stanowi duże zagrożenie w zakresie prawidłowego finansowania, rozliczania

oraz wydatkowania środków publicznych. Zgodnie z zasadą zakazu podwójnego finansowania niedozwolone jest zrefundowanie/rozliczenie, całkowite lub częściowe danego kosztu dwa razy ze środków publicznych np. z udzielonej dotacji oraz z innych źródeł zewnętrznych lub krajowych. Podwójnym finansowaniem jest wykazanie tego samego kosztu w ramach dofinansowania innego projektu, a następnie wykazanie tego kosztu w ramach realizowanego projektu, a tak było w przypadku wymienionej fundacji.

Odnosząc się do zastrzeżeń co do sposobu punktacji i sugestii w tym zakresie zawartych w Pana piśmie wyjaśniam, że w trakcie konkursu ocena ofert przebiegała z uwzględnieniem kryteriów wymienionych w § 18 wymienionego wcześniej rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 29 września 2015 r. *w sprawie Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej*. Komisja konkursowa była zobowiązana ocenić, między innymi, jakość i poziom realizacji zadań w ramach poprzednich konkursów ofert, w szczególności terminowość i prawidłowość rozliczeń kwartalnych i końcowych oraz stopień realizacji zadań. Z uwagi na wyżej opisane zastrzeżenia do rozliczeń przedstawionych przez Centrum Praw Kobiet oraz Fundację Dzieci Niczyje, okoliczności te nie mogły zostać pominięte przy ocenie ich ofert złożonych w IX konkursie.

Kończąc informuję, że przy organizowaniu kolejnego konkursu zostanie rozważona możliwość stworzenia odpowiednich warunków do aplikowania dla większej liczby organizacji, których doświadczenie gwarantuje skuteczne udzielenie pomocy pokrzywdzonym i osobom im najbliższym.

z upoważnienia
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

Patryk Jaki
SEKRETARZ STANU